

Boedelinventaris Hubertus van Immerzeel, burger en meester boekdrukker te Harlingen 16 augustus 1687¹

Jeanine Otten (6-1-2018)

Hubertus van Immerzeel zat vanaf 1690 tot zijn overlijden in 1702 in het stadsbestuur van Harlingen. Hij was in 1690 gezworen gemeensman en vroedsman, 1691-1694 burgemeester, 1695 gezworen gemeensman en vroedsman, 1696 gezworen gemeensman, 1697-1702 vroedsman.² Daarnaast was hij ook stadsdrukker en boekverkoper.

Ter gelegenheid van zijn tweede huwelijk met Aaltje Broers, en omdat er nog een dochtertje uit het eerste huwelijk was, liet hij op 16 augustus 1687 zijn boedel inventariseren. De waarde van de huisraad en inboedel, door Dieuwke Claesen en Grietje Harmens beëdigde uitdraagsters te Harlingen getaxeerd, en het linnen door Aaltje Broers nagekeken, bedroegen totaal f 382-02-00. Het huis waarin Hubertus van Immerzeel sinds 1681 woonde was f 1070-17-12 waard. Daarnaast bezat hij sinds 21 januari 1687 nog een huis op de Zuiderhaven dat hij voor 1274 gulden had gekocht en verhuurde aan kapitein Abelus lenthema en zijn vrouw.

De profijtelijke staat bedroeg al met al f 5213-17-06. De schadelijke staat bedroeg f 4141-11-08.

De boekdrukker, in: Spiegel van het Menselyk Bedryf, Jan en Kaspar Luiken (1694)

In zijn boekwinkel annex drukkerij op de Voorstraat verkocht Hubertus van Immerzeel godsdienstige lectuur en geschiedenisboeken, ABC boekjes voor het leesonderwijs en boeken die de studenten van de Latijnse school in Harlingen gebruikten, maar ook allerlei soorten schrijfpapier, zeekaarten, dobbelstenen, passers, en inktkokers. De winkel en winkelwaren, bestaande in boeken en papieren, werden door Leonard Strick, boekverkoper te Franeker, getaxeerd op f 862-11-00.

¹ Tresoar (Leeuwarden), Toegang 13-16, Nedergerecht Harlingen, Boedelinventarissen, invnr 217, fol 294 t/m fol 304.

² Zie: F.E. van Ruijven, *Harlingen, stadsbestuur tot 1814*, circa 1934.

In zijn drukkerij was naast een drukpers ook een grote hoeveelheid verschillende loden lettertypes als brevier, Garamond, Romeins, Duits, cursief enz. De drukkerij en alles wat erbij behoorde, werd door Hendrik Ammama, drukker te Franeker, getaxeerd op f 610-16-08.

[0294r] Waerderinge en beschrijvinge van goederen, gedaen ten overstaen van de heeren praesiderende burgemeesteren Simon Jorna en Augustinus Pijtters Brouwer als Commissarien, geadsocieert met de heere Theodorus Stansius secretaris ten huijse van Hubertus van Immerseel³, burger en meester boeckdrukker binnen Harlingen, van alle de goederen ten voorschreven huise bevonden, en dat ten versoeke van Dr. Emo Litus Aeldricks scholarum rector alhier, als geauthoriseerde curator ad actum divisionis over Cornelia van Immerseel, dochterken van welgedachte Hubertus van Immerseel, bij sijn eerste wijlen huisvrouw Janneke Arents in echte verwekt, in dier qualiteit Rendant, ter eene en op tegens geseijde Hubertus van Immerseel sich nu wederom ten tweder echte begeven hebbende met Aeltie Broers sijn tegenwoordige echte huisvrouw in desen gesterckt met de here Otto Knijff, mede regerende Burgemeester alhier, in dier voegen Requeerde, sijnde de aengevinge der goederen gedaen bij meergemelte Hubertus van Immerseel, de welke bij manuale stipulatie in handen van welgeachte heeren Commissarien beloofd heeft alles getroulijck te sullen aengeven, sonder met sijn kennisse iets van [0294v] importantie te verswijgen, sijnde de respectieve waerderinge gedaen ende getaxeert door sodanige personen alhier nae wegen ijders post staet aengeteekent, die ook mits hebben aengenomen, en respective aennemen mits desen ijder het sijne in alle getrouwigheijdt gedaen te hebben en noch te sullen doen. Actum Harlingen den 16 augustus 1687.

[0294v] De winkel en winkelwaren bestaende in boeken en papieren, getaxeert door Leonard Strick, boekverkoper tot Franeker, de belofte van getrouwigheijdt mede bij manuale stipulatie aen handen van de heeren Commissarien gedaen hebbende, bedragen soo volgt.

Het boek van Arnoldus⁴ met de oncosten van den auteur f 245-00-00
vier bijbels in octavo f 10-16-00
twe idem, segreijn f 8-12-00
een octavo testament f 2-10-00
ses testamenten best greijn f 13-10-00

f 280-08-00

³ In januari 1683 koopt Hubertus van Immerzeel, mr stadsboekdrukker, gehuwd met Jannigie Arents, een huis (met indeling), met nog twee kamers erachter, nz Voorstraat (Voorstraat 11). Ten O. Wiltetus Jelgersma, ten Z. de Voorstraat, ten W. slachter Frans Everts. Er is vrij uitgang noordwaarts door een steeg naar de Noorderhaven. Gekocht van mr chirurgijn Gosling Alberts Stienstra voor 765 gg. Tresoar, Nedergerecht Harlingen, Proclamatieboeken, invnr 234, fol 115v. Hubertus Adriaans van Immerzeel was drie keer gehuwd: 1^e met Janneke Arents, 2^e op 31 juli 1687 te Harlingen met Aaltje Broers, 3^e met Barbera van Crimpe (een dochter uit dit huwelijk, Johanna, wordt in Harlingen in de Grote Kerk gedoopt op 12 juni 1695). Tresoar, Doopboek Harlingen, invnr 324, aktenr 4825.

⁴ Het gaat over het boek *Christelijke Bedenkingen*, geschreven door Michael Arnoldi, uitgegeven te Harlingen 1687 in duodecimo formaat. Michael Arnoldi, geboren te Franeker, een zoon van Nicolaas Arnoldi, en diens tweede huisvrouw Anna Pybinga, werd, na zijn academische loopbaan voltooid te hebben, tot doctor in de Godgeleerdheid gepromoveerd en in 1682 te Menaldum tot predikant beroepen, van waar hij in het volgende jaar naar Harlingen en van hier in 1693 weer naar Leeuwarden vertrok. Toen in 1697 de gemeente van Utrecht hem begeerde, meende hij daarvoor te moeten bedanken; doch zes jaar later volgde hij de roepstem naar Haarlem, waar hij 28 maart 1783 overleed.

Publicaties:

Codex Talm. Tamid. de Sacr. Jugi, versione et commentario illustratus, Franeker 1680, later opgenomen in de *Mischna* van Surenhusius, Tom. V.

Christelijke Bedenkingen, Harlingen 1687. Duodecimo.

Lijkrede op Prins Hendrik Casimir, Leeuwarden 1695. Quarto.

(Bron: Van der Aa, Biografische Woordenboek, 382-383).

[0295r] een Bijbel in 12 in best greijn f 3-04-00
seven brevier testamenten, Spaens leer f 10-10-00
ses testamenten Spaens leer f 6-00-00
drie met silver, een dito f 4-04-00
een idem f 1-08-00
ses testamenten in 18 f 6-00-00
ses idem in 24 met haken f 6-06-00
een Frans testament f 1-06-00
ses psalmboeken Franse banden f 3-18-00
twee Avontmaels Franse banden f 1-00-00
vier psalmboeken met haeken f 2-08-00
een Historie Joseph int Frans in 5 deelen, Franse banden f 7-00-00
een groot folio Bijbel Romeijnse letter f 16-00-00
T leven van de Ruijter, een Franse bandt f 11-10-00
Herbarium van Dordonaeus 1644 f 16-00-00
De Oostijndische Reijse van de Vrijes, in vier delen Franse banden f 15-15-00

f 112-09-00

[0295v] Costerus Sermoen f 1-05-00
twee lijsten met prenten f 2-15-00
acht riem catheghisimi f 25-04-00
thien boek gelinieerd papyer f 4-16-00
vijff riem misdruck f 5-10-00
drie en een half boek pospapier f 4-11-00
een riem en 13 boek f 2-02-00
twalef boek misdruck f 00-13-00
een Cronijk van Vrankrijck, ongebonden 2 dln f 5-05-00
een van den Ende Dictionarimus, gebonden f 3-15-00
Een Vossii grammatica Latijn en Duijts f 1-03-00
Horatius Bont f 00-13-00
Een Daniel Dijx werken f 1-12-00
ses octavo boeken f 4-00-00
twee idem ongebonden f 00-10-00

f 63-14-00

[0296r] Negen Sonnemans Psalmen, half gebonden f 3-10-00
thien boeken 12o f 7-00-00
negen idem in 12o f 4-14-00
thien idem f 6-00-00
thien idem f 3-08-00
ses idem f 3-04-00
9 idem f 6-06-00
acht idem f 5-05-00
veerthien idem f 7-00-00
twalef idem f 6-00-00
ses tafelboekjens f 00-18-00
vier schrijfboekjes rolleties f 1-12-00
aen verscheijden kleijne schrijfboekjes f 1-00-00
ses memorieboekjes f 1-10-00
ses schrijfboekjes f 2-10-00

ses hoorns schrijfboeken a 3 boek gelinieert f 9-00-00

f 68-17-00

[0296v] Een idem schrijfboek a 4 boek, hoorn f 1-16-00
twee idem, schapen f 2-00-00
twee rolleties in hoorn f 2-02-00
drie rolleties schapen f 1-10-00
drie lang folio hoorn a 3 boek f 5-08-00
thien saks schrijfboekjes f 3-10-00
een half best rijempapier mormordt f 4-05-00
een rijem gemeen f 4-10-00
aen ongebonden goedt 12en f 1-12-00
een rijem caspapier f 1-07-00
aen verschijde boeken in vijf boek papier f 10-12-00
een Cronijck van Vrankrijk ongebonden f 4-04-00
een Dicionarium van den Ende, ongebonden f 3-00-00
een Gijetemaekers stuijboek f 2-00-00
vijer hamel Bruijninghs Evangelische waerheijdt, nieuw gebonden f 3-00-00

f 52-06-00

[0297r] drie hamel Bruijninghs ongebonden f 1-12-00
een riem schild papier f 2-07-00
acht boekjes f 2-13-00
een half riem schild f 1-00-00
vijff boeken f 4-06-00
vijff idem f 2-18-00
seven boeken A.B.C.boeken f 1-04-00
aen Borstius Vraeghboeken f 1-10-00
acht graed boekjes f 2-09-00
aen los goedt en twee boeken f 2-00-00
aen losse papieren f 1-10-00
vijf rijem Coleurd papier f 13-10-00
een half rijem heijligen f 4-02-00
een rijem schrijf papier f 3-14-00
acht boek idem f 1-10-00
een rijem schoolgoedt f 3-06-00
3 boekjes f 00-10-00

f 50-08-00

[0297v] viff ent seventigh historien in quarto f 5-02-00
een hondert en twalef Evangelie boeken, als andere gemaekt f 5-12-00
een ent seventigh A.B.C. boeken f 1-15-00
twalef Secaerten f 3-12-00
twee dosijns speelcaerten f 1-08-00
twalef passers f 1-16-00
ses packjes dobbelstenen f 00-18-00
aen griffen f 00-15-00
drie pond ouwlen besten gemeen f 2-14-00
drie ellen francijn f 00-15-00

twee riem A.B.C. boeken f 6-12-00
aen misdruck en A.B.C. boeken f 00-10-00
aen ongebonden boeken f 6-00-00
idem f 2-04-00
ses rijem schoolgoedt f 16-00-00
twee dosijn beste incktkokers f 4-10-00
aen parsen, klopsteen, borden, hamer en andere f 15-15-00

f 76-04-00

[0298r] acht rijem schrijfpapier de rijem f 4-10-00 is f 36-00-00
twalef rijem schild papijer f 26-00-00
een Costerus Sermoon f 00-12-00
drie ent twintigh leijen soo groot als kleijn f 16-00-00
een rijem groot mediaen papijer f 10-15-00
aen twee vatjes inct f 2-12-00
twalef boek kleijn Mediaen f 5-00-00
acht boek pasporten f 4-02-00
een en een half pak bort papijer f 3-00-00
twalef boek cardous papier f 3-06-00
aen boekjes f 1-04-00
twee en een half rijem grouw papijer f 3-06-00
aen pennen f 20-00-00
aen lijed boeken f 7-00-00
acht en een half rijem misdruk, so groot en kleijn f 9-10-00

f 384-16-00

[0298v] aen een pack Roomse boeken f 9-09-00
f 148-06-00
f 76-04-00
f 56-08-00
f 52-06-00
f 68-17-00
f 63-14-00
f 102-9-00
f 280-08-00

Summa f 862-11-00

[marge: Bedragende alsoo dese uijtgetrokkenen ende gewaerdeert de posten te samen de summa van achthondert twee ent sestigh Caroli guldens elleff stuivers]

[0299r] De drukkerije cum annexis gewaerdeert ende getauxeert door Henricus Ammama⁵ boekdrukker tot Franeker, hebbende mede beloften van getrouwigheid bij manuele stipulasie aen handen van de heeren commissarien

De parse met sijn toebehoren f 96-00-00
vier paramen waeronder een met kopere kruijssen f 22-10-00

⁵ Hendrik Gaeles Ammama (Franeker 1664-Franeker 1705), boekdrukker te Franeker (bron Stamboom Jellema). Een Hendrick Ammama, geboren te Makkum, schrijft zich in het Franeker Burgerboek in op 13 juni 1687. Tresoar, archiefnummer 348, invnr 6058, Burgerboek Franeker, aktenr 2259.

twee biljets ramen f 2-10-00
een en dartigh paer kassen daer malkanderen het paer op 1-05-00 uijtmakende f 38-15-00
haken ende vermaet hout f 5-00-00
netborden, houten figuren en geleijen f 20-00-00
de koperen ketel ende druck inclusief f 14-00-00
letterstof tot 20 pond tot 2 stuivers f 2-15-00
grote lodene capitalen tot f 60 pond ijder pond 5 stuivers f 15-00-00

f 216-10-00

[0299v] Negentigh pond brevier letter t pond tegens 4 stuiver 4 penningen f 19-02-08
Garmond Romeijnen Corsijf ontrent 220 pond t pond tot 9 stuivers 8 penningen f 104-10-04
Descendiaen Romeijn duijts corsijff sterck 428 pond het pond 4 stuivers 4 penningen, comt f 90-19-00
Augustijn Romeijn, Duijtsch en corsijff, sterk 300 stuiver t pond 5 stuiver, 4 penningen, facit f 81-05-00
Dubveld Augustijn Romeijn, 70 pond t pond tot 4 stuivers 8 penningen f 15-15-00
Text Duijts 160 pond t pond 3 stuivers 6 penningen f 27-00-00
Canon Romeijn int Duijts 180 pond het pond tot 3 stuivers 12 penningen f 33-15-00
Parragon off Assendonica Romeijn en corsijff 110 pond het pondt 4 stuivers f 22-00-00
f 394-06-08
f 216-10-00

f 610-16-08

Bedragende alsoo dese boven en vorenstaende waarderinge de summa van ses hondert en thien caroli guldens sestien stuivers acht penningen f 610-16-08

[0300r] De huijsgeraden en imboelen sijn gewaerdeert en getaxeert geworden door Dieucke Claesen en Grietie Harmens gesworen uytdraeghsters getrouwigheijt in handen van dese heeren commissarien

Op de kelderkamer
het beste bed f 29-00-00
twee beste oorkussens f 6-00-00
een Japonse deeken f 18-00-00
het blauw behangsel, spreed, gordijnen en schoorsteenkleedt f 11-00-00
ses blauwe en twee bonte kussens f 14-00-00
acht schilderde en prenteborden f 12-00-00
vijff stoelen f 4-10-00
een tafel en mantelstock f 4-10-00
een swarte kas f 50-00-00
een kandelaer f 1-08-00
het steenwerck op de kamer f 5-06-00
een spiegel f 7-00-00

f 162-14-00

[0300v] In de loodts:
aen schuttelgoedt f 1-06-00
een bekken, strijckijser, kandelaer en schuijmspaen f 4-00-00
eenigh ijserwerck, eijerrackje etc. f 2-10-00

rommelerij van schuttelgoed t oventie een rack etc f 3-05-00
houtwerk etc f 2-00-00

In de kelder:

eenige romlerijen van stoelen, schalen etc f 2-11-00
een hangrack met verscheijde kannen, en tinwerk te samen f 8-06-00
een bed en twe peulen f 15-00-00
drie deken en twe kinderdekens f 8-00-00
twee kussens f 1-10-00
gordijnen en schorsteenskleedt f 3-10-00
een tafel f 2-10-00
een klein kasje f 2-00-00
een haijrborstel en andere romlerije f 00-10-00

f 56-18-00

[0301r] noch eenigh romlerije f 1-00-00
een wijeghkleerkof en vierkorf f 3-10-00
eenigh rommelarij f 00-10-00
noch eenigh romlerije f 00-10-00
twee silveren lepels gerekent tot acht guldens f 8-00-00

Het linnen, volgens verklaringe van Aeltie Broers, die t selve alles heeft doorsien, bedraegt
eenhondert en vijff caroliguldens f 150-00-00

f 163-10-00
f 56-18-00
f 162-14-00

f 383-02-00

Bedragende alsoo de voorschreven posten te samen geaddert sijnde, de summa van driehondert
drie en tachtigh caroliguldens twee stuijvers f 383-02-00

[0301v] Vastigheden

sekere huijsinge wordende bij de voorschrijven Immerseel bewoont tot een duijsent een en
seventigh caroli guldens, vermogenscoopbrieff van den 3 Januarij 1681 en door continuatie
verteekent den 20 april 1683 ad f 1070-14-12

Seekere huijsinge staende binnen deser stede aen de Suijderhaven wordende tegenwoordigh bij de
Capitein Abelus lentema cum uxore bewoont tot eenduysent twee hondert vier en seventigh
caroliguldens volgens coopbrieff van den 21 Januari 1687 ende bij continuatie vertekent den 11e maij
daer aen volgende f 1274-00-00

Capitein Abelus lentiema cum uxore sijn schuldigh een ende een verendeel jaer huijshuij, Jacobi
1687 verrekenen, staende op de Suijderhaven hier voor gemelt een summa van een en sestigh
caroliguldens thien stuijvers f 61-10-00

f 2407-04-12

[0302r] Jan Pijtters Oldaens coopman binnen Harlingen is schuldigh een vierendeel Jaers solderhuyl van voorgedachte huysinge van primo Maij 1687 tot Jacobi 1687 een summa van negen caroliguldens f 9-10-00

Een ordonnatie ten laste van 't Collegie ter Admiraliteit in Frieslandt, de dato den 4 Juny 1685, seven en vijftigh guldens f 57-00-00

een dito ten laste van 't selve Collegie, de dato den 4 Martij 1686,

behelsende vijftentsestigh caroliguldens thien stuijvers f 65-10-00

een dito ordonnantie van 't selve Collegie de dato den 14 april 1687 bedragende vier en dartigh guldens f 34-00-00

f 166-00-00

[0302v] De boekschulden bij Hubertus van Immerseel te goede ende tot sijnen profijte uytstaende in des selfs boeken, bij de curator Dr Aeldrihs ende de Burgemeester Otto Knijff wel geexamineert ende geadeert, ook bij de heeren commissarien wel rijpelijk gevisiteert, bedragen in eenen somma sevenhondert vier en veertigh caroliguldens sestien stuijvers twee penningen f 744-16-02

met noch eijndelijck negen en dartigh gulden ses stuijvers wegen te goede staende schuldt int kladtboek in quarto gebonden, wegens onbetaelde biljetten f 39-00-00

f 784-02-02

f 166-00-00

f 150-02-02

f 2407-04-12

f 383-02-00

f 610-16-08

f 862-11-00

f 5213-17-06

[0303r] Schadelijcke staet naegesien bij de curatoren ende commissarien als voren de rendant is schuldigh aen Fredrick Steghman een summa van vierhondert achtien caroli guldens, soo aen capitael als intresse volgens obligatie daer af sijnde f 418-00-00

Aen de heer van der Laen tot Rotterdam soo aen capitael als intressen, volgens obligatie een summa van een hondert vijff caroliguldens f 105-00-00

Aen de Gemeensman Hijlaerda soo aen capitael als intressen een summa van driehondert acht en vijftigh caroliguldens f 358-00-00

Aen Frans Everts meester slachter soo aen capitael als intressen een summa van twee honderdertigh caroliguldens, volgens obligatie f 230-00-00

f 1111-00-00

[0303v]

Aen Cornelis Claesen fojer, soo aen capitael als intressen een summa van eenhondert caroliguldens, volgens obligatie of handschrift f 100-00-00

De rendant is schuldigh op sijn huijsinge staende aende de Voorstraet waer yn hij woont, volgens reversaelbriefff een summa van vierhondert een en vijftigh caroliguldens negentien stuijvers twalef penningen f 450-19-12

De selve is schuldigh op de huijsinge staende op de Suijderhaven volgens reversael de twee laeste termijnen, ter summa van achthondert negen en veertigh caroliguldens seven stuivers f 849-07-00

f 1401-06-22

De selve is aen personele crediteuren schuldigh ter saeke genoten waren, volgens verthoonde

[0304r] specificatie en rekeningen een summa van sestienhondert negenentwintigh caroliguldens vier stuijver twalef penningen

f 1629-04-12

f 1401-06-12

f 1111-00-00

f 4141-11-08

Aldus gedaen en geinventariseert den 16e augustus 1687. In kennisse van ons Commissarien en secretaris

(get.) Simon Jorna

(get.) Augustynus Pytterss 1687

abs. secr.

(get.) Theodorus Theodori Posthumus 50) 8/16 1687 notarius publicum